

JUHLAPUHE RAUTAVAARA-PÄIVILLÄ su 1.7.2012 klo 13.00

- Rautavaaran Laajakaistakunnan Monitoimihalli

Arvoisa Rautavaara-päivien juhlayleisö!

1. PIHKASSA KOTISEUTUUN: PALUUMUUTTO JA KUNNAN MARKKINOINTI/RAUTAVAARA EILEN, TÄNÄÄN JA HUOMENNA DIASARJA

Vuoden 2012 Rautavaara-päivien teema on **Pihkassa Kotiseutuun: Paluumuutto ja kunnan markkinointi**. Sisäinen markkinointi eri järjestöjen kanssa kantaa hedelmää. Kun on asiaansa osaavia vetäjiä, kaikki lähtevät mukaan tekemisen meininkiin. Yhteistyö on aina ihmisten työtä. Ihmiset tekevät yhteistyötä, jos heillä on samansuuntaiset tavoitteet, halu ja tahto.

Voimme todeta, että kunnan ja kansalaisjärjestöjen vahvalle kumppanuudelle on tilausta. Kuntamme hyvinvoinnin ja elämän laadun turvaamisessa ja parantamisessa tarvitaan kunnan asukkaiden ja eri järjestöjen välistä yhteistyötä tulevaisuudessa entistä enemmän

Rautavaaran kunnassa ihminen ja ympäristö ovat löytäneet toisensa: Luontaisia kunnan elinkeinopolitiikan painopisteitä ovat mm. luontomatkailu ja ohjelmapalvelut; Tiilikjärven kansallispuisto, Metsäkartano, ulkoilureitit ja moottorikelkkailureitit, hyvinvointipalvelut, metsien talous- ja virkistyskäyttö.

Rautavaaran kunta ei halua jäädä niin sanotusti tuleen makaamaan. Kunnassa on meneillään useita kehittämiskohteita. Kunta haluaa pitää hyvää huolta kaikenikäisistä kuntalaisistaan. Peruspalvelut ovat tärkeitä mm. päivähoito, koululaitos, ikäihmisten asiat ja terveydenhuolto.

Kunta on panostanut Palvelutalo Lepolaan: terveystakeskuksen peruskorjaus, Lepola 2, Hoopapaju ja Päivänsini (entinen Lepola 1)

- bruttokustannukset yhteensä **8,1 milj. euroa**
- ARAn avustukset yhteensä **1,9 milj. euroa**
- asuntojen määrä **50 kpl.**

Rautavaaralla on monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Kunnassa toimii Rautavaaran nuorisosirkus, lentokeskus, teatteri, monitoimihalli: kuntosali ja nuorisotilat. Nuorisovaltuusto asetettiin 10.4.2012 kunnanvaltuuston päätöksellä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 18.6.2012 Elinkeinopoliittisen ohjelman. Kuntapanostaa vanhojen yritysten kehittämiseen ja uusien yritysten perustamiseen sekä kaavoituksen vauhdittamiseen: energiakaava Paljakan alueelle/selvitetään uusiutuvan energian tuotantomahdollisuuksia: maalämpö, aurinkoenergia, kotimainen hake, tuulivoima. Menossa ovat keskustan kuntakuivan parantaminen: puiston rakentaminen (puistolla ei vielä nimeä) ja torin uudelleen rakentaminen. Torin uusi esiintymislava otettiin käyttöön perjantaina 29.6.2012 Rautavaara-päivien avajaisissa.

Torilla tehtiin historiaa lauantaina 30.6.2012 Guinness Word Records-Ennätys yrityspäivä eli **8-tunnin saapasmaraton**, jossa yhteistulos ratkaisee. Jokaisen heittäjän pisin tulos laskeaan ennätysyritykseen. Metrit 1.690,1 metriä on tarjottu ennätyskirjalle. Minulla oli kunnia toimia saapasmaratonin virallisena valvojana. Samalla kertaa pidettiin avoin saappaanheiton Pitäjänmestaruus-kilpailu (sain tyytyä pronssimitalliin toisen kerran). Lisäksi **naisten sarjan ennätyksen murskaus**. Uusi ennätys on nyt 41,84 m ja heittäjä Tiia Koskelo. Tapah-tuman järjesti Rautavaaran Isku ry, Merja Heikkisen johdolla. Tämä, jos mikä on parasta kunnan markkinointia.

Maanselän alue on Pohjois-Savon parasta aluetta tuulivoiman käyttöön.

RAUTAVAARA-SAVOTAssa kunnanhallitus hyväksyi kokouksessa nro 9/20.6.2011 §:ssä 162 Rautavaaran kunnan tietohallintostrategian. VISIO 2025:

"Rautavaaran kunta on edelläkävijänä hyödyntämässä uusinta koeteltua ICT-teknologiaa Pohjois-Savon ja Euroopan Unionin alueella."

Kunnan tietohallintostrategia on kunnan johtamisen työkalu niin luottamushenkilöille kuin viranhaltijoille ja työntekijöille.

Rautavaaran kunnan vuoden 2012 talousarvion/Hankesalkkuun on varattu määräraha LAA-JAKAISTA KAIKILLE-hankkeen toteuttamiseen (periaatepäätös tehty kunnanvaltuustossa nro 4/22.6.2010 §20). Hankkeen toteutusaika 2010-2015 ja hanketta toteutetaan yhdessä Rautavaaran tietoverkko-osuuskunnan (RTVO) kanssa. Kunta liittyi osuuskunnan jäseneksi vuonna 2011. Tavoitteena Rautavaaran kunnassa toteuttaa valtioneuvoston 4.12.2008 tekemä periaatepäätös: vuoteen 2015 loppuun mennessä kaikilla Suomen asukkailla on 100 Mbit/s enintään 2 km etäisyydellä.

Laajakaista kaikille 2015 tavoitteiden toteutuminen on erityisen tärkeää Rautavaaran kunnan harvaan asuttujen kylien asukkaille ja yrityksille - kyseessä ovat tavoitteet, jotka vaikuttavat suoraan kuntamme elinkelpoisuuteen tulevaisuudessa. Kunnassa tietoliikenneyhteyksien tulee olla toimintavarmoja ja nopeita sekä kohtuuhintaisia käyttäjille. Kaikki mahdolliset keinot on kunnassa käytettävä, että käyttäjät saisivat mahdollisuuden nopeiden tietoliikenneyhteyksien käyttöön kohtuulliseen hintaan.

Asukkaiden omistama Rautavaaran tietoverkko-osuuskunta (RTVO) perustettiin vuonna 2010 rakentamaan ja ylläpitämään valokuituverkkoa Rautavaaran ja tarvittaessa lähikuntien alueella. Osuuskuntamalliin päädyttiin, jotta kunnassa voidaan tarjota mahdollisuus huippunopeaan 100 Mb/s kuituyhteyden hankintaan mahdollisimman monelle edulliseen liittymähintaan. Runkoverkko on suunniteltu Rautavaaralla siten, että kaikki vakituksessa asuinkäytössä olevat kiinteistöt saadaan valtion tuen piiriin eli max. kahden (2) kilometrin päähän runkoverkosta. Samalle alueelle sijoittuu merkittävä osa kunnan vapaa-ajan asutuksesta.

Kunta on jaettu viiteen (5) hankealueeseen ja rakentaminen pyritään saamaan koko kunnan osalta päätökseen 2012-2014 . Verkkoon liittyvät esim. omakotiliittyjät sitoutuvat maksamaan **100 euron** osuuskuntamaksun (jäsenmaksu) + **50 euron kuukausimaksun kahden (2) vuoden ajan**. Sisäverkon rakentaminen on kiinteistön oma asia tarpeen mukaan ja sille ei ole määritelty vakiohintaa.

Vuonna 2011 rakennetuilla kahdella hankealueella osuuskuntaan liittyneiden kiinteistöjen määrä on noussut 80 % käytössä olevista kiinteistöistä, joten alueiden rakentamiskustannukset ovat huomattavasti ennakoitua suuremmat. Osuuskunta tuntee yhteiskunnallisen vastuunsa ja kuntalaisten tasapuolisen kohtelun vuoksi osuuskunta on rakentanut valokuituverkon myös Rautavaaran taajamaan, joka on markkinaehtoista tukematonta aluetta.

Osuuskunta on rakentanut verkkoyhteyden Varpaisjärveltä Rautavaaran verkkoon, keskitinpaikat Korpijärvelle ja Varpaisjärven taajamaan, verkkoyhteys on mahdollistanut palvelujen tuottamisen KaisaNetin verkosta. Tuettujen hankealueiden runkoverkon ulkopuolisten kiinteistöliittymien ja taajaman verkottaminen on tukematonta omarahoitteista rakentamista.

Hankealueet / toteutusvuosi: kunnan kustannukset yhteensä 313.698,40 €

1. Nokkamäki-Metsäkartano / 2010-2011: enintään 31.772,00 € , alv 0 %
2. Kangaslahti-Suojärvi / 2010-2011: enintään 87.776,00 € ja alv 0 %

3. Hankamäki-Rannankylä / 2012: enintään 58.572,80 € ja alv 0 %
4. Ylä- ja Ala-Luosta / 2013: enintään 77.209,60 € ja alv 0%
5. Issakka-Hiirikylä / 2014: enintään 58.368,00 € ja alv 0%
6. Kirkonkylä / 2011 (ei tukikelpoista).

Osuuskunnassa on rakennetuilla alueilla hyväksytyjä jäseniä 420 kpl. Jäsenhakemuksia on tähän mennessä tullut yhteensä n. 1.300 kpl, joista Rautavaaralla 553 kpl. Rautavaaran taa-
jamassa on käytössä olevia liittymiä + kuituvarauksia n.160 kpl.

Hanke on erittäin tärkeä pitkien etäisyyksien kunnan palvelujen kehittämisessä (Puitelain § 5). Rautavaaran kunnan maksuosuus on 8 % hankkeesta. Kunta myöntänyt takauksen investointiin 1,5 milj. euroa ja takauksen rahoituslainalle 800.000 euroa. Kokonaiskustannukset 2,3 milj. euroa.

Rautavaara on tehnyt monin tavoin valokuituhistoriaa: talkoovoimin ja edullisin hinnoin uusien tietoliikenneyhteyksien ääreen on saatettu myös sellaiset käyttäjäryhmät, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta tietotekniikan käytöstä.

Kunta haluaa profiloitua laajakaistakuntana, joka pystyy tarjoamaan asukkailleen, yrittäjilleen ja vapaa-ajanasukkailleen nykyaikaisen asumisen perusinfraan kuuluvan luotettavan tietoliikenneyhteyden koko kunnan alueelle. Laajakaista kaikillehanke lisää sekä syrjäseudulla asuvien ihmisten tasa-arvoa palvelujen saavutettavuuteen nähden sekä myös ihmisten keskinäistä yhteisöllisyyttä.

8 % kuntien hankkeiden tukihakemukset ja maksatukset käsitellään viestintävirastossa. Viestintävirasto ei ole tehnyt Rautavaaran kahdesta toteutusta hankkeesta tukipäätöstä. Tukihakemusten käsittely on hankkeen alkuvaiheissa kestänyt pitkään. Onko syynä pitkälti pilottihankkeiden luonne. Pilottihankkeilla haetaan kokemuksia ohjeistuksen viimeistelyä varten. Tämä on vienyt aikaa ja rahaliikenne takkuaa. Päävaiheen hankkeissa kaikki on varmasti selkeämpää, kun käytettävissä on lopullinen lainsäädäntö ja Viestintäviraston ohjeistus. Tukipäätöksiltä ja maksatuksilta voidaan tällöin edellyttää kohtuullista aikataulua.

Kunta esitti viimeksi 29.6.2012 valtiosihteeri Jarmo Lindenille, että viestintävirasto kiirehtisi Rautavaaran tietoverkko-osuuskunnan (RTVO) tukipäätösten käsittelyä ja hoitaisi maksatuksen pikaisesti kahdelle jo vuonna 2011 tehdyille hankkeille:

- Nokkamäki-Metsäkartano/2010-2011:kunta enintään 31.772,00 €, alv 0 % ja
- Kangaslahti-Suojärvi /2010-2011: kunta enintään 87.776,00 € ja alv 0 %.

Huom! Pääjuhlan yhteydessä:

- Rautavaaran tietoverkko-osuuskunta esittäytyy: Kaistaa kaikille, nopeutta nettiin! Laajakaistan mahdollisuudet ja saatavuus.
- Kallan Melojat ry selvittää Keyritinjoen melontareittisuunnitelman nykytilannetta/Melontaopas Weltsu: asiantuntijana Veli-Matti Lehtonen.

2. KUNNAN KANTA TEKEILLÄ OLEVAAN VALTIONSOSUUSUUDISTUKSEEN

Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen on 25. toukokuuta 2012 kutsunut valtiotieteen kandidaatin Arno Miettisen selvitysmieheksi käynnistyvään valtiososuusuudistukseen. Selvitysmiehen toimikausi alkaa 1. kesäkuuta 2012 ja päättyy 31. maaliskuuta 2014.

Valtiososuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Järjestelmää yksinkertaistetaan ja selkeytetään ja järjestelmän kannustavuutta parannetaan.

Valtionosuusperusteiden uudistamisessa tarkastellaan mm. perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa.

Valtiovarainministeriö asetti toukokuussa 2012 valtionosuusjärjestelmän uudistuksen valmistelua varten selvitysmiehen Arno Miettisen lisäksi tukiryhmän ja laskentaryhmän. Valtionosuusuudistus tehdään ministeri Virkkusen johtaman hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmän alaisuudessa.

Rautavaaran kunnan näkemys kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän tärkeimpiin uudistustarpeisiin ovat seuraavat:

- Valtionosuus- ja verotulontasausjärjestelmän on oltava yksinkertainen, läpinäkyvä ja oikeudenmukainen. Valtionosuusjärjestelmään riittää väestörakenteen, todellisen sairastavuuden sekä etäisyystekijöiden huomioiminen. Verotulontasaukseen tulisi lisätä progression, koska voimakas eriytyminen lisää kuntien välisiä tuloeroja.

- Valtion ei tule kohdistaa tuloverokevennyksiä kunnille. Valtionosuusjärjestelmän tulee olla sellainen, että kunnat pystyvät selviytymään lakisääteisistä tehtävistään.

- Metsävero (pääomaverotus) tuloutettava kunnille.

- Valtionosuuksien tasausjärjestelmä on säilytettävä. Tasausjärjestelmä takaa jokaiselle kunnalle verotulon, joka on 91,86 prosenttia Suomen kuntien keskimääräisestä verosta.

- Sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten käyttökustannusten valtionosuutta määriteltäessä tulee ottaa jatkossakin huomioon kustannuksia lisäävät seikat kuten pitkät välimatkat ja harva-asutus, ikärakenne, sairastavuuskerroin, alhainen tulotaso, työttömyysaste, kunnan huoltosuhte (Rautavaaran huoltosuhte v. 2010 72,9%, huoltosuhte on mittari, joka ilmoittaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti ja peruspalveluja tarvitsevien määrä, mm. päihdeongelmista, lastensuojelusta sekä maahanmuutosta aiheutuvat kustannukset).

- Kuntien valtionosuusjärjestelmää on korjattava nykyistä paremmin ottamaan huomioon kuntien erilainen verotulojen kehittyminen ja siitä seuraava huomattava kansalaisten erilainen verokehitys. Kuntien välistä verotulotasausta tulee kehittää täyteen (100 %) tasaukseen.

Rautavaaran kunnan mielestä samanaikaisesti tulee kehittää PERUSTERVEYDENHUOLLON JA ERIKOISSAIRAANHOIDON RAHOITUSJÄRJESTELMIÄ vastaamaan kuntarakenteita ja edistämään sairaanhoidon edelleen nousevien kustannusten hallintaa ja vakautta. On laskettava kuntakohtainen ilmaantuvuus seuraaville sairausryhmille: akuutti aivohalvaus, lonkan nivelrikko ja vakava masennustila. Rahoitusmallissa valtio vastaisi näistä sairausryhmistä.

3. TIEHANKKEET JA KEVYENLIIKENTEN VÄYLÄT

Kunta korostaa Pohjois-Savon ELY:lle seuraavien tiehankkeiden ja – määrärahojen tärkeyttä:

1) Kantatie 87/Pappilanmäen kevyen liikenteen väylä kuntoon

Kirkonkylän ja Pappilanmäen välinen kantatie 87 varteen sijoittuva noin 1 km mittainen kevyenliikenteen väylä on liikenneturvallisuuden kannalta todettu erittäin tärkeäksi. Väylä on tarkoituksenmukaista rakentaa viemäriinjan rakentamistyön yhteydessä.

Kevyen liikenteen väylän tie- ja rakennussuunnittelu kytketään viemäriinjan suunnittelu-työhön. Väylän suunnittelukustannukset jaettava puoliksi kunnan ja Pohjois-Savon ELYn kesken. Väylän päällystetyyppi ratkaistaan suunnittelutyön yhteydessä Kunta on varannut vuoden 2012 talousarvion investointiosaan väylän rakentamiseen 200.000 €.

Pohjois-Savon ELY:lle tulisi varata korvamerkittynä määrärahat, että se osallistuu väylän rakentamisesta aiheutuviin kustannuksiin 1/3 osuudella. Rakentamistyö toteutettaisiin vuonna 2013.

2) Maantien 570 peruskorjaus ja päällystäminen välillä Hankamäki- Karin kylä-Säyneinen

Tämä hiekkapintainen tienpätkä osuus on Rautavaaran ja Juankosken kuntakeskusten välinen tärkein tieyhteys, pituudeltaan noin 10 km.

Maantien merkitys Koillis-Savossa on edelleen korostunut, kun PARAS-hankkeessa vaaditut sosiaali- ja terveydenhuollon uudet järjestelyt saatiin päätökseen 1.1.2012 alkaen.

KYSTERI eli perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon liikelaitos aloitti toimintansa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin organisaatiossa. Juankoski, Kaavi ja Rautavaara muodostavat Koillis-Savon palveluyksikön. Juankosken kaupungin terveyskeskus on keskeisin toimipiste päivystyksen osalta.

Kansainvälisen sijoittajaryhmän esitys Stromsdal Oyj:n konkurssipesän kanssa johti aiesopimukseen Stromsdalin vanhan kartonkitehtaan maa-alueista, kiinteistöistä, irtaimistosta ja immaateriaalioikeuksien hankkimisesta. Aiesopimus johti kauppoihin kartonkitehdas käynnistyi uudelleen kesälä 2011. Hyvä niin.

Asiointi- ja työssäkäyntiliikenne Juankoskelle lisääntyy edelleen. Nykyisellä tiellä on vaarallisia liittymiä, joissa näkemät ovat huonoja. Kevyttä liikennettä ei tieosalla esiinny kovinkaan paljon.

Nyt on jo korkea aika saada maantien 570 peruskorjaukseen ja päällystämiseen valtion rahoitus. Asia on ollut esillä vuosikausia mm. ELYssä, mutta tienpidon rahoituksen niukkuuteen vedoten hanketta on aina lykätty ja lykätty vuodesta toiseen.

Tiemäärärahoja tulee korottaa valtion tulo- ja menoarviossa 2013 vastaamaan yleistä kustannustason nousua.

4. KUNTARAKENNEUUDISTUS JA SITÄ OHJAAVAT KRITTEERIT 27.6.2012

Muutama sana Kuntauudistuksesta: tuotiin uunista ulos tammikuussa 2012 heti alussa huonolla reseptillä.

Pohjois-Savon ainoa pitkien välimatkojen ja harvaanasuttu kunta (Puitelain 5 §:n mukainen status) on Rautavaara. Tämä kunta on sitkeä ja omaa useita valttikortteja näinä murroksen ja muutoksen aikoina.

Rautavaaran kunnanvaltuusto päätti 10.4.2012/ § 6: lausunnossa Kuntarakennetyöryhmän virkamiesesityksestä valtiovarainministeriölle uudistaa jo 13.2.2012 tekemänsä esityksensä VM:lle, että kaikille maamme puitelain 5 §:n kunnille eli pitkien välimatkojen ja harvaanasu-
tuille kunnille tulee laatia **ERILLISOHJELMA**, jolla turvataan lähipalvelut myös pitkien etäisyyksien olosuhteissa, jossa tulee päästä käytännössä kokeilemaan uudenlaisia toimintamalleja palvelujen ja elinvoiman turvaamiseksi myös pitkien etäisyyksien olosuhteissa.

Lähipalvelut lapsille, nuorille ja vanhuksille on turvattu OMASSA kunnassa. Tällaista Erillisohjelmaa tehdään pääkaupunkiseudun kunnille (metropolialue Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen ja ns. muut satelliittikunnat). OECD:n raportin mukaan Suomessa on vain Helsingin seutukunta- Helsinki region, ei siis mitään metropolialuetta.

Kuntajakoselvityksen tuli olla aito valtion ja kuntien välinen vuoropuhelu. Tuolloin keväällä 2012 esitetty virkamiesselvitys ei ole aito kunta- ja palvelurakenneselvitys vaan kuntajakoselvitys, jolla tähdätään yksioikoisesti suurkuntiin. Savossa sanotaan: "Köyhän eväät syödään aina ensiksi" pitänee paikkansa. Vuonna 2011 Rautavaaran kunnasta esimerkkejä: joukkoliikenne, Ylä-Luostan Tarmo-kauppias Hilka ja Erkki Partasen asiamiesposti etc.

Kuntien korkeat eläköitymisennusteet ja teknologian kehitys tarjoavat pienille kunnille mahdollisuuden palvelurakenteiden uudistuksiin ja lähikuntien väliseen aitoon yhteistyöhön ilman kuntajakoa.

Rautavaara Suomen ensimmäinen Laajakaistakunta on valmis kehittämään jo nyt tehtyä kuntarajat ylittävää yhteistyötä lähikuntien kanssa sekä selvittämään kunta- ja palvelurakennetta, mutta kunnan ensisijainen pyrkimys on tuottaa itsenäisesti laadukkaat lähipalvelut kuntalaisilleen. Lähidemokratia toteutuu kaikkein parhaiten juuri näin. OMASSA JA SOMASSA KUNNASSA. Isojen kuntien osavaltuustot tai osalautakunnat toimivat vain yhdistymissopimuksissa

On päivän selvää, että hallituksen kestävyysvaje ei tule meitä vastaan **Rautavaaran Sinisillä Saloilla**.

Mutta Demokratiavaje saattaa tulla, jos peruspalvelut: terveydenhoito, sosiaalipalvelu, perusopetus, lukio karkaavat. Pohjois-Savon nykyisistä 21 kunnasta jäisi kolme: Varkaus, Kuopio ja Iisalmi. Loput 18 kuntaa kantaisivat kunnanvaakunansa arkistoon. Nilsiä kaupunki teki oman ratkaisunsa tiistaina 24.4.2012 voimassa olevan kuntajakolain mukaisesti. Pikkuporkkarahoja tulossa Nilsiä ja Kuopion kuntaliitokseen 1,5 milj. euroa: piti tulla 3,6 milj. euroa.

Kuntauudistukseen liittyvät muut uudistukset ovat vielä aika sumussa:

1. sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki (tekeillä, sos- ja terv. min. kansliapäällikkö Kari Välimäki)
2. kuntalain kokonaisuudistus (tekeillä)
3. valtionosuusjärjestelmän uudistaminen (tekeillä)
4. kuntien tehtävien arviointi (tekeillä valtiosihteeri Anna-Kaisa Ikonen/määräaika päättyy 30.5.2014).

Hitaampi eteneminen kaiketi tulossa? Neljäkymmentä vuotta sitten käynnistettiin ja suunniteltiinkin kuntauudistus, jossa tavoitteeksi asetettiin 311 kuntaa. Vasta ollaan lähestymässä tuota tavoitetta.

PARAS-hanke käynnistettiin toukokuussa 2005 Matti Vanhasen hallituksen toimesta OHI HALLITUSOHJELMAN. Sisäministerinä toimi Hannes Manninen. Silloin lainsäädännössä asetettiin tavoitteeksi työssäkäyntialueisiin tai muihin toiminnallisiin kokonaisuuksiin perustuvat kunnat. Suomen kaikki kunnat ovat pohtineet kuntarakenteen uudistamista tuosta lähtien.

PARAS-hanke tuotti noin 100 kuntaliitosta, jotka ovat edelleen liian pieniä vastaamaan niiltä edellytettävistä tehtävistä. Perusterveydenhuolto on monin paikoin romahtamassa markkinoiden syliin. Siitä huolimatta: on poliittinen ja käytännön mahdottomuus toteuttaa hallituksen tavoitteita sen kaavailemassa aikataulussa: uudet kuntarajat vuonna 2015-2017.

Rautavaaran kunnan selkeä yhteinen päämäärä on pitää Rautavaaran kunta itsenäisenä kuntana. Yhteistyötä eri tahojen kanssa tehden tuotamme kuntalaisten palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti. Kansanomaisesti sanottuna: *Jauhoja on riittävästi ja ne ovat hyvänlaatuisia*. Yhteistyötoiminta on erityisen tarpeellista erityisesti nyt, kun kuntalaisten tarpeiden tyydyttämiseen on niukalti voimavaroja ja väestö vähenee sekä veli valtion säästötoimet purevat.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma julkaistiin 22.6.2011 ja se on voimassa neljä (4) vuotta. Kunnille ohjelma tuo enemmän kysymyksiä kuin vastauksia. Ohjelmaan kirjoitettu kuntapolitiikka näyttää edelleen sumuiselta ja aika pilviseltä. Valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset aiheuttavat kunnille merkittäviä sopeuttamis- ja veronkorotustoimia.

Kaikille tiedoksi: kunnilla on kaksi tilipäivää kuukaudessa. Kunta saa kerran kuussa valtionosuuksien laskennallisen lopputuloksen tililleen. Valtionosuudet maksetaan, joka kuukauden 11. päivänä. Kunnan toinen tilipäivä on loppukuusta, jolloin tilille ilmestyvät kunnan saaman verotulot.

Mutta toisen tilipäivän eli valtionosuuksien kylmä kyyti vaan näyttää jatkuvan. Maan hallitus leikkasi vuoden 2013 kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen tehtävien rahoitusta **141 euroa/asukas**.

Tämä tekee esim. Kuopiolle 13.738.053 euroa, Nilsiälle 916.359 euroa, Kaaville 477.285 euroa, Juankoskelle 725.586 euroa ja Rautavaaralle 260.568 euroa etc. Mitään emme voineet. **Huom! Liite/dia Rautavaaran kunnan tilinpäätökset vuosilta 2007-2011 ja kunnan talousarvio 2012.**

Hallinnon ja aluekehittämisen ministeriryöryhmän (HALKE) päätti hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkusen (kok) johdolla hyväksyä kuntarakenteen uudistamista ohjaavat kriteerit keskiviikkona 27.6.2012.

On päivän selvää, että hallinto- ja aluekehityksen ministeriryöryhmän 27.6.2012 esittämät kuntaudistusta ohjaavat kriteerit:

- väestöpohja: selvitystarvetta on, jos kunnassa on alle 20.000 asukasta ja lapsia syntyy alle 50 vuodessa/Rautavaaralla lapsia syntynyt tänä vuonna 4
- työpaikkaomavaraisuus: oltava vähintään 80%, Rautavaaralla 94,6 %,
- työssäkäynti- ja yhdyskuntarakenne: pendelöinti vähintään 35% keskuskuntaan/Rautavaaralla pendelöinti Kuopio 5,6%, Nilsiä 4,7%, Nurmes 3,7% ja Iisalmi 2,6%
- kuntatalous: jos kunnalla kriisikunnan tunnusluvut: selvitystarve täyttyy

tulkitaan pakkolaiksi.

Jo yksikin kuntaliitostarvetta osoittavan kriteerin täytyminen osoittaa kunnan liitostarpeen. Kunta ei kuitenkaan voi jättäytyä selvityksen ulkopuolelle, vaikkei yksikään pääkriteeri osoita selvitystarvetta, mikäli alueella ei muutoin ole saavutettavissa toiminnallista kokonaisuutta.

Kriteerien pohjalta kunnat voivat käynnistää tarvittavat selvitykset sekä muodostaa uudet kunnat. Kriteerit toimivat pohjana hallituksen valmistelemalle rakennelaille, jonka on tarkoitus tulla voimaan viimeistään 1.5.2013.

Kunnat saavat ottaa kantaa kriteereihin syksyllä eli tulossa on toinen lausuntokierros. Uuden rakennelain on tarkoitus tulla voimaan 1.5.2012 mennessä. Rakennelaki korvaa PARAS-puitelain. Tulevat kuntavaalit maamme kaikissa kunnissa 28.0.2012 ovat erittäin tärkeitä.

Mielestäni kuntaliitokset ja yhteistyöalueet luovat vain entistä suuremman palvelutuotantomonopolin. Monopoleja pöhöttämällä ei synny tehokkuutta. Vai oletko sitä mieltä, että yritysten välinen kilpailu nostaa hintoja ja parempi olisi, jos meillä olisi koko Pohjois-Savossa esimerkiksi vain yksi lehti Pitäjäläinen, yksi ruokakauppaketju Prisma, yksi LVI-yritys, yksi autoliike Hartikainen, yksi kunta Kuopio jne?

Sehän karsisi päällekkäisyyttä, laskisi yksikköhintoja ja turvaisi palvelut koko Pohjois-Savossa. Lähipalvelut ja lähidemokratia kasvaisi. Vai kävisikö päinvastoin? SouWhat?

Rautavaaran laajakaistakunnassa ei täyty väestöpohja, mutta **kriteereistä poikkeaminen** on mahdollista mm. harvan asutuksen ja toiminnallisen kokonaisuuden muodostumisen perusteella. Onko tosiaan Savossa sellainen tapa, että köyhän eväät syödään aina ensiksi?

Rautavaaran kunnanhallitus päätti 28.6.2012 käynnistää kriteereistä **poikkeamistyön** eli todeta kuntarakenteen uudistamista ohjaavista kriteereistä seuraavaa:

1. hallinnon- ja aluekehityksen ministeriryhmän (HALKE) esittämät kriteerit kuntaliitosselvitysalueiden määrittelemiseksi ovat vaikeaselkoisia ja todella tulkinnanvaraisia.
  2. Rautavaaran laajakaistakunnalla tulee olla aito mahdollisuus vaikuttaa kuntaliitosselvitysalueiden määrittelyyn, jossa huomioidaan kunnan puitelain 5 §:n mukainen status (pitkät välimatkat ja harva-asutus).
  3. Rautavaaran laajakaistakunnan kunnanvaltuusto on 10.4.2012 antamassaan lausunnossa Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän raportista uudistanut 13.2.2012 tekemänsä esityksensä valtiovarainministeriön kunnallishallinnon rakennetyöryhmälle, että kaikille maamme puitelain 5 §:n kunnille eli pitkien välimatkojen ja harvaanasutuille kunnille tulee laatia ERILISOHJELMA, jolla turvataan lähipalvelut myös pitkien etäisyyksien olosuhteissa. Kuntien tulee päästä käytännössä kokeilemaan uudenlaisia toimintamalleja ja elinvoiman turvaamiseksi myös pitkien etäisyyksien olosuhteissa.
- PARAS-puitelakien keskeisin tavoite on turvata palvelujen saatavuus ja saavutettavuus. Puitelaissa on määritelty 5 §:n säännöksen mukaisiksi pitkien etäisyyksien kunniksi maassamme 28 kuntaa, joista kolme (3) kuntaa on saaristokuntia.
4. esitetyt numeeriset kriteerit antavat valtioneuvostolle erittäin laajat tulkintamahdollisuudet selvitysalueiden määrittelyssä. Kunnan mielestä poikkeusperustekriteerit koskevat Rautavaaran laajakaistakuntaa kaikilta osin: erityisen harva-asutus, pendelöintiä ei juuri-kaan ole, kunnan itsenäisyystahto ja sosiaalinen pääoma on vahva jne. **Eikä Rautavaaran kunta aio ryhtyä lakkauttamaan itseään omilla päätöksillään.**
  5. Rautavaaran laajakaistakunta on korostanut että kunnan alueelliset erityispiirteet tulee ottaa huomioon. Tästä syystä kunta ei hyväksy ikkään mekaanista 20 000 asukkaan väestöpohjaa kuntarakenneselvityksen perustaksi. Rautavaaran laajakaistakunta on Pohjois-Savon ainoa kunta, joilla on puitelain 5 §:n mukainen status 30.4.2013 saakka.
  6. Rautavaaran laajakaistakunta korostaa, että pelkästään väestöpohjalla ei voida ratkaista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, vaan se edellyttää rahoitusjärjestelmien ja kuntien yhteistyön tiivistämistä.
  7. Kunnan esittää, että maassa tulee saada aikaan selkeä ja avoin PERUSTERVEYDENHUOLLON ja ERIKOISSAIRAANHOIDON RAHOITUSJÄRJESTELMÄ vastaamaan kuntarakenteita ja edistämään sairaanhoidon edelleen nousevien kustannusten hallintaa ja vakautta.

8. Rautavaaran laajakaistakunta on korostanut, että kunta- ja palvelurakennemuutokset tulee toteuttaa paikallisista aloitteista ja paikallisilla päätöksillä. Niillä alueilla, joilla vahvoja peruskuntia ei synny, on tarve tiivistää kuntien yhteistyötä esimerkkinä 8 kunnan 1.1.2012 aloittanut KYSTERI eli perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon liikelaitos Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin organisaatioon.

9. Rautavaaran laajakaistakunta on valmis panostamaan asiakaslähtöiseen palvelutuotantoon (laajakaistapeitto yli 80 %), jossa mahdollistetaan laajakaistan (valokuitu) myötä informaatioteknologian (ICT) laaja hyödyntäminen kuntalaisille yhteistyössä valtion viranomaisien ja yrittäjien sekä muiden toimijoiden ml. seurakunnat, kolmas sektori kanssa.

10. Laajakaista kaikille -hankkeen kokonaisinvestoinnit ovat kunnassa yhteensä 4.775.207 euroa: valtio + EU 58 %/2.060.840 euroa, Rautavaaran tietoverkko-osuuskunta (RTVO) 34% ja Rautavaaran kunta 8%/313.698,40 euroa

Kuntalaisille on valtion paikallishallinnon uudelleen organisoinnissa tullut kylmää kyytiä:

- veroimisto, työvoimatoimisto, poliisi ja Kela
- Itä-Suomen joukkoliikenneverkko harvennuksessa meiltä vietiin joukkoliikenteen kannalta tärkein aamubussivuoro klo 8.55 Rautavaara-Hankamäki
- Ylä-Luostan kaupan asiamiespostin lakkauttaminen syyskuussa 2011 sai kyläläiset ja kunnan liikkeen kannalle. Päätöstä Kuopion hallinto-oikeudesta odotellaan.

Rautavaaran kunta aikoo ilman muuta hakea **poikkeamista**. Kunta on ilmoittanut olevansa itsenäinen maailman tappiin, vaikka kunnan asukasluku on 1.848. Pystymme tuottamaan palvelumme yhteistyössä muiden kanssa.

Talouden puolesta Rautavaaralla ei ole hätää: kunnan tilinpäätökst (TP):

- vuosi 2008/ + 1.719.768 euroa
- vuosi 2009/ + 969.975 euroa
- vuosi 2010/ + 1.515.188 euroa
- vuosi 2011/ + 842.482 euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta on tarkoitus lakkauttaa 20 sairaanhoitopiiriä. Perus- ja erikoissairaanhoidon yhdistetään ja vastuutetaan 25-35 kunnalle/sosiaali- ja terveystaloukselle (sote-alueelle), lukuun ottamatta kaikkein vaativinta erikoissairaanhoidon ERVA-alueita leivotaan 5, perustuen yliopistollisiin keskussairaaloihin: Helsinki, Turku, Kuopio, Tampere ja Oulu.

Jos näin käy, niin onko kukaan vielä edes miettinyt päätöksen seurauksia? Suuret keskustaajungit ja uudet sote-alueet joutuvat lunastamaan sairaanhoitopiirien omaisuuden ja syntyy muhavia ristiriitoja hinnoista. Kun uusia kuntavetoisia yksiköitä tai sote-alueita syntyy lähes kaksinkertainen määrä, alkaa uusien seinien rakentaminen ja kallis kilpavarustelu.

5. MITEN JA MILLÄ KEINOILLA KEHITÄMME KUNTAA?

Nykyisin kuntien toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti ja usein vaikeasti ennakoitavilla tavoilla. Parhaillaan maassamme valmistellaan useita historiallisia kunnallishallintoa ja -taloutta koskevia uudistuksia ja linjauksia. Kunta- ja palvelurakenteen (PARAS-hanke) päätöksessä 30.4.2013 on tulossa valtionosuusjärjestelmän uudistus, valtion kuntapoliittinen linjaus eli rakennelaki, SOTE-lakiesitys sekä valtion ja kuntien tehtävien selvitys.

KYSTERIn eli perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon liikelaitos KYS:n organisaatiossa aloitti 1.1.2012/Koillis-Savon palveluyksikön kunnilla (Juankoski, Kaavi ja Rautavaara) on lukuisia rakenteellisia ongelmia:

- asukasluvultaan suurin kunta Juankoski on kriisikunta
- lääkäripula koko Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alueella, koko Suomessa
- väki vähenee entiseen tahtiin: Rautavaaran väkiluku väheni esim. vv. 2010-2011 24 hlöä eli 1,3% kuntien henkilökuntien eläköityminen: Rautavaaraan kunnalta vuonna 2010-2015 eläköityy 36 hlöä eli 22,1 %
- syntyvyys on alhainen: toukokuu 2012 neljä (4) lasta syntynyt
- muuttotase negatiivinen
- ikäpyramidi on seutukunnassa korkea, Rautavaaran kunta ei tee tästä poikkeusta: kunnan väkiluvusta 1.848 henkilöä, josta
  - työttömyys ja sen osana nuorisotyöttömyys/toukokuu 2012: 8,4 % eli 57 henkilöä
  - syrjäytyminen yleistyy,
  - taloudellinen huoltosuhde (73%) heikkenee ja palvelurakenteet murtuvat varojen sekä väestön vähyyden johdosta.
- pienessä kunnassa yläaste ja lukio tiiviisti sidoksissa toisiinsa, lukion toiminta turvataan
- etä-opetuksen hyödyntämistä lisättävä: avoimet oppimisympäristöt

Tavoitteena on laadukkaiden ja riittävien palvelujen järjestäminen niitä tarvitseville vanhuksille ja myös se, miten tukea nuorempien ikäihmisten toimintakyvyn säilymistä. Yli 65-vuotiaiden kuntalaisten osuus koko väestöstä lisääntyy ja vuonna 2015 heidän osuus kunnan väestöstä on arvioitu olevan yli 30 %.

Kunnan omassa palvelurakenneuudistuksessa noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön antamaa laatusuosituksia: yli 75 vuotiaista asui kotona 91-92 %, heistä 13-14% olisi kunnan ensihoidon piirissä ja 5-6% asui tehostetun palveluasumisen yksikössä. Pitkäaikainen vanhusten laitoshoido järjestetään KYSTERIn/Koillis-Savon palveluyksikön tuottamana.

Kunnanhallitus on kokouksissaan esittelystäni 9.1.2012/§19 ja 30.1.2012/§24 käsitellyt Ikääntymisen varautumisen toimenpideohjelmaa ja hyväksynyt Itä-Suomen yliopiston kanssa aiesopimuksen. Tämä IKÄINNOVAATIO 2012-2014-hanke on kunnalle erittäin tärkeä. Rautavaaran kunnan rahoitus-osuus vuonna 2012/437,70 €, vuonna 2013/565,60€ ja vuonna 2014/234,40€. Yhteensä 1.237,80€

Itä-Suomen yliopiston Kuopion hyvinvointi-tutkimuskeskus KWRC:n koordinoiman ikääntymiseen varautumisen toimenpideohjelma 2012–2014 visio: tukea Pohjois-Savon rakentamista ympäristöksi, jossa ikääntyminen nähdään inhimillisenä rikkautena ja mahdollisuutena hyvään elämään.

Toimenpideohjelman 2012–2014 tavoitteena on:

**”Luoda Pohjois-Savon alueella edellytykset asialähtöisten palveluiden saatavuu-
delle ja tukea yli 60-vuotiaiden ja heidän läheisten hyvinvoinnin valintoja siten, että
ikäntyneiden raskaamman julkisen hoivapalveluiden tarve siirtyy kahdella vuodella
eteenpäin.”**

Ikääntymiseen varautumisen toimenpideohjelma 2012–2014 –hankekokonaisuutta tehdään yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston, Savonia-ammattikorkeakoulun, Pohjois-Savon kuntien, -ikäntyvien järjestöjen ja -yritysten kanssa. Edellä mainitut toimijat ovat aktiivisesti mukana rakentamassa toiminta-malleja, joiden avulla yhteiskunta selviää yhdestä merkittävimmistä tulevaisuuden haasteista: nopeasti lisääntyvästä vanhusväestön määrästä.

[Vanhuspalvelulakiesitys](#) annetaan eduskunnalle syksyllä 2012 ja tavoitteena saada voimaan 1.1.2013. Lakiluonnos tulossa lausuntokierrokselle. Kustannukset 100-200 miljoonaa euroa. Luvattu kunnille 66 milj. euroa. Koskee vanhuseläkeiän ylittäneitä. Vuosittain on laa-

dittava suunnitelma toimista, joilla se edistää ikääntyneen väestön hyvinvointia ja asetettavia tavoitteet.

Rautavaaran laajakaistakunnan valmistelussa keskeinen asiakirja on kunnanvaltuuston kokouksessa 22.6.2010 §:ssä 15 hyväksymä *Rautavaaran kunnan Ikääntymispoliittisen strategia ja palvelurakenteen kehittämisohjelma vuoteen 2015*.

Kunta tosiaan panostaa hoivapalveluihin lippulaivana palvelutalo Lepola. Tästä tuoreena esimerkkinä on Kuntarahoituksen pitkäaikaisella lainoituksella syyskuussa vuonna 2011 valmistunut palvelutalo Lepolan laajennus, joka tarjoaa nyt hyvät tilat vanhuksille, demen-tiapotilaille ja kehitysvammaisille. Toteutuneet kustannukset noin 4 milj.€. ARAn avustusta 1,436 milj.€.

Kunnassa nyt vasarat paukkuvat ja sahat soivat entisen vuodenosaston nykyisen Hopeapajun muutostyöt tehostetun palveluasumisen yksiköksi kunnan omalla rahoituksella 1,2 milj.€. Valmistui kesäkuussa 2012.

Heti tämän jälkeen jatkamme syksyllä 2012 Päivänsinen eli entisen ns. vanhan Lepola 1 peruskorjauksella. Hakemus ARAlle jätettiin 27.11.2011 asumisyksikkö Päivänsinen (entinen Lepola 1) 40 % investointiavustusta saatiin eli 509.200€ (alv 0%), kustannukset 1.273.000€ (alv 0%). Asuntojen lkm huonokuntoisille vanhuksille 15 kpl. ARAn johtokunta myönsi ehdollisen varauksen tiistaina 14.2.2012 509.200€:a.

3. LOPPUSANAT

Arvoisa juhlayleisö!

Tämäntapainen Rautavaara-päivät edistää paikkakuntamme vireyttä ja toiminnallisuutta, tuo sen palvelut tehokkaasti käyttäjien tietoisuuteen ja on samalla omiaan helpottamaan myöskin kuntamme yrittäjien toimintaedellytyksiä. Viestimme Rautavaaran laajakaistakunnasta on : Laajakaistakunta on ELOSSA ja sieltä löytyy: ELOA, ILOA JA ÄLYÄ.

Peruspalvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä painopiste on kustannustehokkaasti ja hyvin tuotetuissa lähipalveluissa: liikuntapalvelut, kirjastopalvelut, päivähoitopalvelut, vanhushpalvelut ja muut sosiaalipalvelut. Kehittämiskohteina on uusien palvelutuotantotapojen ja yrittäjyyden edellytysten luominen ja edelleen kehittäminen, alueelliset ja seudulliset ratkaisut sekä lähikuntien keskinäinen yhteistyö. Rautavaaran kunnalla on vahvuutensa. Yhtenä vetovoimatekijänä on yhteisöllisyys.

Kuitenkin meidän kaikkien on syytä muistaa, että toivottavaa tulevaisuutta ei synny itseksensä. Tulevaisuus on tehtävä yhteistyössä vastuuta kantaen. **Pienkunta on ihmistä lähellä.**

Kaikesta huolimatta, Rautavaaran kunta tähtää luottavaisena tulevaisuuteen. Kunta ei menesty odottamalla, että joku tekee asiat puolesta. Pitää uskaltaa olla reilusti päätään pitempi muita, koska silloin näkee kauaksi. Rautavaara tarvitsee nyt yhä enemmän näkijöitä ja tekijöitä kun haemme poikkeamista kuntarakenteen uudistamista ohjaavaan väestökriteeriin.

Meillä kunnan viranhaltijoilla ja työntekijöillä sekä nykyisillä että tulevilla kunnan luottamushenkilöillä; kuntavaalit 28.10.2012 ovat erittäin tärkeät, äänestysprosentti maaliskuun presidenttivaaleissa oli mannersuomen alhaisin 49.1%) riittää pähkäiltävää vuoden 2013 talousarvion laadinnassa siitä pitää huolen veli valtio.

Hallinto on tällä hetkellä sellaisessa sekamelskassa, että tällaista ei ole nähty koskaan kuntahistoriassa. Palvelut kootaan suurempiin yksiköihin, ja ne etäännyvät liiaksi asiakkaista.

Esimerkinäytöjä on PARAS-lakien aikana (PARAS-lait päättyvät 30.4.2013):

1) isäntäkuntamallilla järjestetty:

- ympäristöterveydenhuolto, isäntänä Siilinjärvi,
- lomitushallinto, isäntänä Maankika
- maaseutuhallinto, isäntänä Siilinjärvi

2) ostosopimuksilla Nilsiän kaupungin kanssa:

- rakennustarkastajan palvelut 1 pv/viikko
- ympäristötarkastajan palvelut 1 pv/viikko

Rautavaaran kunnanjohtajan neuvo: **Hitaampi eteneminen ei ehkä ole järkevää, mutta välttämätöntä se on.**

Tuleviin haasteisiin meidän tulee vastata päättäväisesti ja toimia yhteistyössä paremman kunnan puolesta. Osaavat kuntalaiset, toimivat ja laadukkaat peruspalvelut, viihtyisä ja turvallinen elinympäristö sekä kehittynyt infrastruktuuri ovat kunnan kehittymisen perustekijöitä.

Tulevat Kuntavaalit lokakuussa 2012 ratkaisevat pitkälti, millainen tulee olemaan rakennelain sisältö, itsenäisten kuntien määrä ja kuka toimii peruspalvelujen tuottajana.

Haluan esittää lämpimät Kiitokset kaikille Rautavaara-päivien osallistujille ja yhteistyökumppaneille; vahvaa yhteistyötä tarvitaan jatkossakin. Työtä tulee riittämään eikä helpolla tulla pääsemään jatkossakaan.

Toivotan Teille kaikille lämmintä KESÄÄ; runsaasti voimia ja terveyttä osallistua Itsenäisen kunnan ja toimivien peruspalvelujen turvaamiseen. Nautitaan kesästä kuntoillen.

Pysytään kaistalla maailman tappiin! Kunta perustettu v.1874 ja kirjailija Heikki Turusen 3.7.2011 sanoin: Rautavaara on rautaa. Hojohojo!

Muistattehan, että voitte vaikuttaa kuntamme palvelujen kehittämiseen antamalla palautetta kunnan palveluista. Siitä kaikki kehittämistyökin lähtee. Pienkunta on ihmistä lähellä. Myönteinen ajattelu ei synny itsestään.

Kaikista näistä lisäinfoa tässä *Pihkassa Kotiseutuun-julkaisussa* nro 2/2012 ja tietysti kunnan kotisivuilla www.rautavaara.fi

Unto Murto
kunnanjohtaja
puh. 040-860 8100
sp: unto.murto@rautavaara.fi

LIITE: Rautavaaran kunnan tilinpäätökset vv. 2007-2011 ja TA-2012

ULKOISET

